

ta list vsak posamezen napad, a ložjemu razumevanju stvari same je le v korist, če se pokličejo nekatere podrobnosti iznova v spomin. Pri obč. seji je namreč Koblar nasprotoval predlogu za to razširjenje in istotako tudi v brzojavu, ki smo ga čitali par dni pozneje v »Slovincu«. Ko pa je deželni šolski svet zaradi klerikalne obstrukcije moral zavrniti prošnjo zastran razširjenja kranjske dekliške šole, dasi je bil v principu zanj, tedaj je ravno isti dekan mahoma premenil svojo pisavo v »Slovincu«, ter se izkazal s tem pravega kameleona. Čez noč je postal razširjenju topel zagovornik in prepričevalno poudarjal, kako nujno želi vse mesto nameravati razširjenje. In ko sta prosila ista dva zastopa, naj bi se otvoril v prihodnjem letu vsaj peti razred na način, da bi se združil začasno prvi dekliški in deški razred, se je za hip pretrgala klerikalna nit njegovih intrig, toda samo za hip; zakaj sedaj se je bilo treba polotiti najnižjega sumničenja, kar jih je bilo pri njem sploh še mogočih. V dveh noticah, ki smo jih brali v »Slovincu«, je zagnal priostreno poleno naravnost na učiteljstvo tukajšnje deške šole. Namenoma smo molčali dosedaj o tem zavratnem napadu, posebno še iz tega vzroka, ker sta bili adresirani deželnemu šolskemu svetu v preudarek, in smo le čakali, kaj ukrene ta. Sedaj je splaval Koblarju najboljši up po vodi—peti razred na tukajšnji dekliški šoli je s prihodnjim šolskim letom dovoljen.*) Doslovno se glasi dotični odstavek iz »Slovincu« tako-le: »Ljudje, ki so ta predlog stavili, (da se namreč združi prvi deški in dekliški razred), gotovo nimajo o šoli in vzgoji otrok niti pojma, kajti drugače bi ne mogli take budalosti napraviti. Vsak, kdor ima s šolo kaj opraviti, dobro ve, da v prvem razredu dobe otroci podlago, in če se kaj v prvem razredu zagreši, da se še v četrtem in petem težko popravlja. Kakšno podlago pa bodo dobili prihodnji otroci v prvem razredu, ako jih bo notri več kot šestdeset nabasanih? Vi napadalci, le počasi! Najprej je treba temu nasproti pribiti, da bi bilo to združenje enega samega razreda le začasno, da bi trajalo najbrže samo eno leto. Dalje se mora poudarjati, kar je pa tudi vsem tem napadalcem seveda že davno dobro znano, da je pred ločitvijo tukajšnje ljudske šole v deško in dekliško sedelo v Kranju dolgo vrsto let skupno v enem in istem razredu po sto in še več otrok. Toda najlepše še pride, o čimer pa hočemo govoriti prihodnjič.

Dopisi.

Štajersko.

Kaj čakamo? Ustanovili smo si »Zvezo slovenskih štaj. učiteljev in učiteljic« v nadi, da nam bo odslej ona dajala smer v skupnih zadevah, nadejali smo se, da bo ona odpravila tisto čudno separatistično postopanje posameznih društev, in pričakovali smo posebno, da bomo z njeno pomočjo obudili živahno agitacijo za izboljšanje gmočnega stanja. A kaj smo dočakali? Bližajo se volitve nove kurije za deželni zbor, izbirajo se novi kandidati za poslance, napoveduje se že celo zasedanje deželnih zborov, a mi se ne ganemo. »Lehrerbund« je sestavil peticijo za odpravo III. plačilnega razreda in jo založil v posebnem od-tisku, in mi smo jo naročali tako marljivo, da je »Schul- und Lehrerzeitung« pisala: »Wenn sich jene Kollegen nicht rühren, die es besonders angeht . . .« In mi čakamo!

*) O tem smo tudi mi že poročali.

Uredn.

Prišli smo takorekoč iz dežja pod kap. Poprej smo de-lovali vsaj v nekaterih društvih iz lastne inicijative, sedaj pa čakamo povsod »auf den Wink von oben.«

Tako ne more in ne sme iti dalje! Skrajni čas je, da se ganemo, in zato kličem zopet: »Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic« naj skliče v naj-krajšem času občni zbor v Maribor in glavna točka tega zborovanja bodi »Odprava III. plačilnega razreda«*) Reberničar.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 1. septembra ob navadni uri v Slovenski Bistrici, in sicer po vzporedu, ki je bil določen že za zadnje zborovanje, ki se pa zaradi slabega vremena ni moglo vršiti. — To pot predava g. nadučitelj M. Šamprl. Določili bomo tudi dan koncerta, ki ga priredimo v prid »Učit. konviktu« v Ljubljani. Zato bo popoldan pevska in tamburaška vaja. Učitelji-goslarji naj prineso s seboj tudi gosli. K polno-števili udeležbi vljudno vabi odbor.

Iz Ljutomera nam poročajo: Naše učit. društvo je zborovalo dne 4. avgusta na Stari cesti. Udeležba je bila precej povoljna. Čeravno bi bila lahko zaradi lepega vremena še mnogo boljša. — Po pozdravu in odobrenju zapisnika se je prebral dopis, ki je povzročil prav živahno debato. O priliki cerkvenega shoda v Ljutomeru se je osmelil slavnostni govornik iz sosedne župnije prav po načinu kranjske duhovščine udariti po novi šoli, pripisujoč ji pokvarjenje mladine. Zaradi tega napada je društveno vodstvo pozvalo govornika, naj da primerno pismeno zadoščenje. Gospod je storil to s pismom, v katerem učiteljstvo najpred vnovič žali, šele nazadnje mu da nekoliko zadoščenja. Ker se je zdelo nekaterim društvnikom postopanje odbora prepuhlo in ker ima pismo, s katerim se naj da zadoščenje, nove žalitve, so isti proti temu, da bi se nadaljno postopanje proti napadalcu opustilo, temveč so zahtevali, da se takim ljudem takoj prvič občutno potrka po prstih. Ta zahteva pa ni do-bila večine.***) — Temu je sledilo prav zanimivo predavanje g. Cvaheta »Nekaj o razvijajoči upodabljači metodi«. Med predlogi je omeniti tega, da se društvo obrne do »Slovenske Matice«, naj izda zemljevid slovenskih pokrajin ter predlog, naj društvo stori korake, da bomo v bodoče imeli učitelji slovenskih šol zase uradne skupščine, ne pa več skupno z učitelji nemških šol.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Cisti dohodek koncerta, ki ga je priredilo na Drenikovem vrhu dne 14. t. m. Smartinsko pevsko društvo »Zvon« pod vodstvom učitelja Rudolfa Pleskoviča 103 K 10 h; učitelji in učiteljice, ki so obhajali dne 10. t. m. svojo službeno desetletnico, 31 K; Joško Petrič, sin trgovca in izdelovatelja šolskih zvezkov, g. Josipa Petriča, 20 K.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Pri-morska vstaja in prihaja na dan. Kolekto št. 10, ki jo je dobil c. kr. vadniški učitelj v Kopru, g. Dragotin Pribil,

*) Rešiti je tudi zadevo »Domovine« in »Zveze«, razmotrivati vsebino današnjega našega članka »Štajerske učiteljske organizacije« in se končno pomeniti o dopisu odbora »Učiteljskega konvikta«, pri-občnega v 21. številki našega lista. Nemudoma torej na delo, ki je tako nujno in za štajersko učiteljstvo naravnost vitalnega pomena! Uredn.

**) Tudi na Štajerskem so že začeli! Tem grabljivim volkovom časti in poštenega imena ni nikoli in nikjer dovolj žrtev! Štajerski tovariši naj nikar ne bodo proti takim in enakim »božjim namestnikom« obzirni in popustljivi, sicer jim kmalu zrastejo preko glave, da bodo imeli še mnogo otepanja! Klin s klinom! Drugega sredstva ni! Uredn.

je bogato obloženo vrnil g. učitelj Anton Maslo iz Ricianj. Čujemo, da tudi po drugih krajih na Primorskem pridno nabirajo. Tako je prav! — S Štajerskega je došla kolekta št. 1, ki jo je prejel g. nadučitelj M. Tramšek; vrnil jo je popolneno z znamkami v vrednosti 11 K g. nadučitelj J. Pečnik. Na Štajerskem se učiteljstvo dan za dnevom bolj navdušuje za konvikt. Le tako naprej! — Iz kamniškega okraja se je srečno vrnila po daljšem potovanju kolekta št. 43., ki jo je prejel g. nadučitelj J. Slapar.

Koncert na korist učiteljskemu konviktu je priredilo pevsko društvo »Zvon« iz Šmartnega pri Litiji v nedeljo dne 14. t. m. na prijaznem Drenikovem vrhu v Ljubljani. Kakor skoraj v vseh pevskih društvih, je tudi pri »Zvonu« duša in agilna sila vsega delovanja ljudski učitelj gospod Rudolf Pleskovič. Vselej smo veseli, kadar čujemo o tem ali onem učitelju, da nastopa v svojem službenem kraju kot pevec v pevskih društvih ali pa še bolj, če je dotični učitelj vođa in duša pevskemu društvu. Veseli smo bili tudi dne 14. t. m., ko je nastopil g. Pleskovič s svojim izvrstnim pevskim zborom v Ljubljani. Ljubljansko občinstvo je glede petja jako razvajeno, a navzlic temu so bili poslušalci ob petju Pleskovičevega pevskega zbora kar presenečeni. Od ust do ust je šla hvala pevovodji in »Zvonu«. Vsa čast takemu učitelju, ki s tem svojim delovanjem mnogo več koristi svojemu narodu kakor vsa tista družba, ki šikanuje in preganja tako delavnega učitelja. — Koncert je dal »konviktu« 103.10 K čistega dobička. To kaže, da je bila udeležba pri koncertu velika. Priporočamo se slav. »Zvonu« in posebno še njega pevovodji, da se še večkrat spomni učiteljskega konvikta, nas še poseti v Ljubljani ali pa v kateremkoli kraju v ta namen. Kakor potuje »Žirovnikov pevski zbor« večkrat križem domovine, tako naj dela tudi vrli »Zvon«, saj bo delal, kjerkoli bo nastopil, čast sebi, našemu narodu in čast tudi učiteljskemu stanu.

Osebna vest. Gosp. Anton Požar, nadučitelj v Mirni peči, je šel prostovoljno v začasni pokoj.

„Slovenčeva“ skrb. Teško si je zapomniti vse one psovke, ki nam jih je že nadel »Slovenec«. Da jih popolnoma ne pozabimo, jih je nekoliko zopet ponovil v zadnjih dneh. Povedal nam je zopet, da smo privesek liberalne stranke, pobalinski, sirovi in neumni itd. »Slovenec« ni nikoli v zadregi, kadar mu je treba pokazati v pravi luči — svojo oliko. Zato pa že davno vedo vsi razsodni ljudje, kje je pobalinstvo, sirovost in neumnost. Seveda tam, kjer je bilo že toliko ljudi obsojenih zaradi častikraje, goljufije in prelamljanja častnih besed!

† **Ziga Sonntag.** Dne 10. t. m. je umrl v deželni blaznici na Dunaju v starosti 38 let tamošnji učitelj Ziga Sonntag, ki je v boja in trpljenja polnem življenju prebil največ zla od tiranske vlade krščanskosocialnega dr. Luegarja. Ziga Sonntag je bil socialni demokrat z dušo in telesom ter je v družbi s tovarišem in sedanjim državnim poslancem Karlom Seitzem ustanovil pred 10 leti takozvano stranko mladih, kjer se je neustrašeno in brez prestanka bojeval za pravice dunajskega učiteljstva, zlasti za brezpravne podučitelje in podučiteljice, ki so morali prestajati nečuvne krivice dunajskih krščanskih socialistov. Leta 1898. in 1900. je bil poslan v občinski svet, kjer je pogumno in brezobzirno odbijal najnesramnejše napade krščanskosocialne večine na učiteljstvo. Imeli smo priliko, da smo tudi občevali z njim ter poslušali njegove javne govore. Takrat smo čuli, kako je treba govoriti v obrambo trpečim bratom in sestram. Neprestano bojevanje, večne skrbi in zlobni napadi političkih nasprotnikov so provzročili, da je zapal tudi nervoziteti, ki se je prelila v opasno živčno bolezen ter končno v blaznost. Ubili so ga, in sedaj so veseli ti »krščanski« možje svoje žrtve! Natančno kakor pri nas! Sonntag je bil imponujoč borilec svojega stanu, bistra glava in plemenito srce! Bodi vrlemu možu in vzornemu tovarišu-bojovniku prijazen spomin tudi med slovenskim naprednim učiteljstvom!

Koroško šolstvo. Koroško je ostavil učitelj Alban Mužik v Veliki vasi pri Beljaku. Nastavljen je na Štajerskem. — Za ravnatelja celovške realke je imenovan Hugo Schwenndenwein, profesor v Tešinu.

Srednje šole na Koroškem. Na gimnaziji oo. benediktincev v Št. Pavlu je bilo koncem šolskega leta 183 učencev, od teh 160 Nemcev, 11 Slovencev, 7 Lahov; 61 je Korošcev, 37 Štajercev. Odličnjakov je bilo 12, padlo jih je 31. — Na beljaški gimnaziji je bilo koncem šolskega leta 220 dijakov, med njimi 204 Nemci, 14 Slovencev, 1 Čeh, 1 Lah. Luterancev je bilo 28, vsi drugi katoličani. 39 je bilo odličnjakov, 32 jih je padlo. — Izmed 29 abiturijentov, ki so bili na celovški gimnaziji pripuščeni k ustnemu zrelostnemu izpitu, je dobilo 11 prvi red z odliko, 13 prvi red, 4 so pripuščeni k ponavljalnemu izpitu jeseni, 1 pa je reprobiran za eno leto.

Učno potovanje. Poljedelsko ministrstvo je dovolilo tajniku južnoštajerskega hmeljarskega društva, nadučitelja Antonu Petričku v Žalcu, v ta namen potovalno ustanovo v znesku 400 kron, da kot potovalni učitelj za hmeljarstvo ogleda hmeljska okolišča na Češkem, Bavarskem, Vrttenberskem, Badenskem in ona v Alzaciji ter nabira novih, praktičnih izkušenj v povzdigo domačega hmeljarstva. Imenovani je nastopil potovanje dne 4. t. m., in sicer čez Dunaj, Prago, Daubo, Auscho, Polep, Žatec, Rakonice, Norimberg, Würzburg, Heidelberg, Mannheim, Schwetzingen, Bruchsal, Karlsruhe, Strassburg, Hagenau, Stuttgart, Monakovo, Ingolstat, Regensburg, Landshut, Salzburg, Ischl, Gradec.

Skupščina „Saveza dalmatinskih učitelja“ bo letos dne 7. kimavca v Spljetu. Razpravljali bodo naši dalmatinski tovariši o teh -le točkah: 1. Poročilo osrednjega odbora; 2. odobrenje računa; 3. volitev treh revizorjev za prihodnje leto in 4. eventualia.

Čebelarstvo društvo za ptujski okraj, ki ga vzdržuje učiteljstvo, zboruje dne 25. t. m. ob pol 11. uri dopoldne pri Sv. Urbanu na domu predsednikovem s sledečim vzporedom: 1. Demonstracija (razno delo pri čebelah, kuhanje voska, izdelovanje in prilepjanje umetnih medsten itd.) 2. Poročilo načelnika o društvenem delovanju. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev novega odbora. 5. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi Josip Wesiak, t. č. predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo priredi dne 4. ali 11. sept. koncert na korist »Učit. konviktu«. Posnemanja vredno!

Društvo srednješolskih profesorjev so osnovali v Zagrebu. Iz našega poročila o zadnjem zborovanju »Saveza hrv. učit. društva« je razvidno, da bo hrvaško srednješolsko in ljudskošolsko učiteljstvo podpiralo drugo drugega pri delu za svoje interese in za povzdigo hrvaškega šolstva. Ali bi ne bilo kaj enakega mogoče tudi pri nas? Na delo torej, slovensko srednješolsko učiteljstvo! V organizaciji je moč, veljava in ugled!

Stoletnica avstrijskega cesarstva. Dne 11. t. m. je minilo 100 let, kar je ustanovil tedanji cesar Franc II. cesarsko dostojanstvo avstrijsko ter se postavil za dednega cesarja avstrijske monarhije kot cesar Franc I. (11. avg. 1804.)

Razširjeni šoli. C. kr. deželni šol. svet za Istro je razširil enorazredni ljudski šoli v Opatiji in v Herneljah v dvo-razrednici. Stvar je sedaj definitivno rešena.

Klerikalci proti narodnemu jeziku. — »Obzor« je prinesel več člankov iz peresa nekega duhovnika v prilog slovenskemu bogoslužju. V »Katoliškem listu« je odgovoril na vse te članke dr. Pozman, češ, da slovensko bogoslužje ni narodovo pravo, temveč le milost iz Vatikana; rimska stolica pa ima tudi dolžnost (?) paziti, da se ne uvede slovenski jezik, kjer že obstoji latinščina. Končno pravi, da noben katolik nima pravice (?) kritikovati škofovega postopanja, temveč se mu mora pokoriti. »Hrvatstvo« pa je napovedalo »Obzoru« bojkot ter ga razglasilo za list, veri nevaren.

Kretenstvo je ozdravljivo. Profesor na dunajskem vseučilišču, dr. Julij Wagner, je baje izumil sredstvo, ki ozdravlja kretenstvo.

Opozarjamo sl. šolska vodstva in krajne šolske svete na inserat R. Šeberjeve tiskarne v Postojni. Pokojni R. Šeber je vedno gmotno podpiral vsa učiteljska podjetja; naša dolžnost je, da podpiramo i mi njegovo vdovo z obilimi naročili šolskih tiskovin in Ročnega zapisnika. Svoji k svojim!